

Tieteessä tapahtuu -lehti kokoaa yhteen eri tieteenalat. Se on foorumi ajankohtaisille ja yleis-
tajuksille tiedeartikkeleille sekä keskustelulle tieteestä ja tiedepolitiikasta.

TOIMITUS

Päätoimittaja: Ilari Hetemäki
Toimitussihteeri (kirja-arvostelut, ilmoitukset): Tiina Kaarela
Ulkoasan suunnittelu: Camilla Pentti

Snellmaninkatu 13,
00170 Helsinki
Puh. (09) 228 69 227
tieteessatapahtuu@tsv.fi

TOIMITUSNEUVOSTO

Professori (emeritus) Leif C. Andersson, filosofian tohtori Katja Bargum, päätoimittaja Ilari Hetemäki, apulaisprofessori Peter Johansson, professori Tuija Laine, yliopistonlehtori Nelli Piattoeva, toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen ja dosentti Leena Suurpää.

OSOITTEENMUUTOKSET

JA TILAUKSET
tilaukset@tsv.fi
Puh. (09) 228 69 254

JULKAISIJA

Tieteellisten seurain valtuuskunta
Painos 7100 kpl
Ilmestyy 6 kertaa vuodessa
35. vuosikerta
Lehdestä ilmestyy myös verkkoversio:
www.tieteessatapahtuu.fi

Seuraava numero ilmestyy maaliskuussa. Julkaisemme siinä tapahtumatietoja, jotka on lähetetty viimeistään 27.2.2017 osoitteeseen: toimitussihteeri@tieteessatapahtuu.fi

ILMOITUKSET

1/1 takakansi 550 € (4-v.)
Takakannen sisäsivu 480 € (4-v.)
Sisäsivut (4-v.) 540 €
1/1 (mv) 480 €
1/2 sivu (mv) 280 €
Myynti: puh. 0400 467 195 tai
ilmoitukset@tieteessatapahtuu.fi

ISSN 0781-7916 (painettu)
ISSN 1239-6540 (verkkolehti)

Pieksänprint Oy,
Pieksämäki 2017

PÄÄKIRJOITUS

TIETEEN PÄIVÄT 40 VUOTTA

ILARI HETEMÄKI

Helsingissä ja Tampereella pidettiin Tieteen päivät tammikuussa. Pääteemana oli ”Vapauden rajat – Frihetens gränser”. Tieteen päivät näkyivät Helsingissä ”raiteilla” tiedeaforismeina, Helsingin yliopiston keskustakampuksella, Kruununhaassa ja Kampin kauppakeskuksessa. Tampereella pääpaikkana oli Tampere-talo. Suomalaisten myönteistä suhtautumista tieteeseen osoitti runsas kävijämäärä – yhteensä molemmissa kaupungeissa oli lähes 20 000 kävijää.

Tärkeää Tieteen päivillä ovat kohtaamiset yleisön ja tutkijoiden välillä sekä mahdollisuus esittää kysymyksiä. Tieteen päivät synnyttävät itsessäänkin kohtaamisia eri tieteenalojen ja elämänalueiden välille. Näin tapahtui esimerkiksi vuonna 2009, kun pääteemana oli evoluutio. Silloin vertailtiin yllättäen eri eläinlajien ja kielten kehitystä ja häviämistä. Viime Tieteen päivillä kysyttiin, mikä yhdistää ja erottaa tieteen, taiteen ja uskonnon käsityksiä vapaudesta.

Yksittäisiä Tieteen päiviä pidettiin vuosina 1922 ja 1926 Tutkijainkokous-nimellä sekä vuonna 1954 Tieteen päivät -nimellä. Säännöllisesti järjestettävät Tieteen päivät aloitettiin tammikuussa 1977. Tieteen päivät olivat aluksi joka viides vuosi ja sen jälkeen joka kolmas vuosi. Vuodesta 1995 alkaen ne on pidetty joka toinen vuosi. Tammikuussa 2017 Tieteen päivät järjestettiin 16. kerran. Tapahtuma on yksi vanhimmista Euroopan tiedefestivaaleista. Esitelmistä on julkaistu kirjoja jälkikäteen – vuodesta 2009 alkaen kirja on ilmestynyt päivien aikana yhteistyössä Gaudeamuksen kanssa. Tapahtumalla, joka on suunnattu suurelle yleisölle, on aina jokin perusteema. Kävijöitä on ollut parhaimmillaan yli 15 000.

Aloitteen Tieteen päivien henkiin herättämisestä teki Suomalaisen Tiedeakatemian kokouksessa vuonna 1974 Kustaa Vilkuna, joka oli ollut mukana vuoden 1954 päivien järjestelytoimikunnassa. Hän perusteli esitystään ajankohtaisilla tiedepoliittisilla syillä – tutkijoiden oma ääni tuli saada kuuluviin. Tapahtumaa valmistelemaan neuvottelukuntaan valittiin edustajia Suomalaisesta Tiedeakatemiasta, Suomen Tiedeseurasta ja Teknillisten Tieteiden Akatemiasta sekä Suomen Kulttuurirahastosta. Mikko Juva ja Pertti Pesonen halusivat osoittaa opetusministeriölle, että tieteen yleisseurat kykenevät tehokkaaseen yhteistyöhön. Ulkopuoliseksi rahoittajaksi tuli Suomen Kulttuurirahasto (SKR), jonka johdossa toimivat tuolloin Yrjö

Blomstedt ja Lauri Saxén. Opetusministeriön asettama Markku Linnan työryhmä (1977) selvitti tieteellisten seurojen asemaa. Sen mielestä tieteen tuloksista tiedottaminen sopi nimenomaan Tiedeakatemiain valtuuskunnalle, jolle seuraavan tapahtuman järjestäminen vuonna 1982 siirrettiin yhdessä SKR:n kanssa.

1990-luvun alussa alkoi uusi vaihe, kun valmisteluissa mukana olleen Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) panostusta lisättiin. Järjestelyjen keskeisenä hahmona oli vuosina 1987–2007 TSV:n tiedotuspäällikkö Jan Rydman. Hänen aloitteestaan Tieteen päiviä ryhdyttiin järjestämään joka toinen vuosi. Tapahtuma laajeni vuonna 2003 viisipäiväiseksi (1977–95 kolme päivää, vuosina 1997–2001 neljä päivää).

TSV:n roolin kasvaessa Tiedeakatemiain valtuuskunta vetäytyi taka-alalle tapahtuman varsinaisesta järjestämisestä, mutta se asetti järjestelytoimikuntaan edustajansa. Siinä olivat vuoteen 2007 asti Tiedeakatemiain valtuuskunta, SKR ja TSV. Vuodesta 2009 alkaen neljä tiedeakatemiasiaa ovat olleet edustettuina toimikunnassa erikseen – yhdessä TSV:n ja SKR:n kanssa. Vuonna 2010 Tieteen päivät rekisteröitiin tavaramerkiksi ja vuonna 2013 järjestelytoimikunnan nimi muuttui ohjelmatoimikunnaksi.

Tieteen päivien järjestelyvastuu on TSV:llä. Suunnittelua koordinoi yhdeksänjäseninen ohjelmatoimikunta. Lisäksi tapahtumalla on ollut vuodesta 2011 tiedeviestinnän ammattilaisista koottu suunnitteluryhmä, joka on ideoinut ”kaupunkitapahtumia” luentosalien ulkopuolella. Päivillä on pysyvä pääsihteeri ja tuottaja. Tapahtuma on tiedeyhteisön suuri talkooponnistus, ja Tieteiden yöhön osallistuu joka kerta runsaasti vapaaehtoisia tieteellisten seurojen ja eri instituuttien kautta.

Tapahtuman päätukijat ovat SKR ja Tieteen tiedotus ry. Muita tukijoita ovat tiedeakatemit sekä Helsingin yliopisto (tilat) ja Koneen Säätiö (kaupunkitapahtumat). Yhteistyötä on tehty mm. Uni-grafian, Metropolia Ammattikorkeakoulun ja *Tiede*-lehden kanssa. Myös aivan uusien säätiöiden mukanaolo saattaa olla tarpeen toiminnan varmistamiseksi.

Tieteen päivät on laajentunut muihin kaupunkeihin vuodesta 2011 alkaen: vuonna 2011 kolme, 2013 viisi, 2015 kuusi ja 2017 kahdeksan yliopistokaupunkia Helsingin lisäksi. Tapahtuman ovat niissä järjestäneet pääsääntöisesti yliopistojen viestintäyksiköt. Alkuperäisomien niille ovat antaneet SKR ja Tieteen tiedotus ry.

TSV:n pyrkimyksenä on Tieteen päivien pysyvän ohjausryhmän perustaminen tapahtuman taustayhteisöjen kanssa. Päätavoitteena on Tieteen päivien jatkuvuuden ja rahoituksen takaaminen. Päivien on hyvä myös uudistua ja löytää uutta yleisöä.

Kirjoittaja on Tieteen päivien pääsihteeri.

”Tieteen päivistä on muodostunut kiistaton menestys. Jollei niitä olisi, ne pitäisi keksiä ja toteuttaa välittömästi.”
(Hannu Salmi,
Tieteessä tapahtuu
1/2008.)

Kuva: Susa Junnola.